

Framhald av síðu 3
er samarbeiða á nógvum
okkum.

Stóran við havnaviðurskiftinum í Sandoynni í dag er tann at stórr skip kann ikki liggja í havni í ódnarveðri í Skopun í dag. Mugu stórr bátarnir ríma, ta ódnarveður er fer mugu fara til Havnar at ríða eftir heiri veðri. Hetta er ein ótrygg stóða.

Tað er einki dulsmál at ment eru osamdir um við útbýggingina av havnini í Skopun. Tann loysn, sum skopuningur dattar best, nevnliga at gera bygging innsigling sunnanfrá hefur ikki fingið undirtøku frá politikarum. Sagt verður at hon er ov kostnaðarmiki. Sum eina fyrribils loysn at gera havnina har kyrra, er eitt portur sett fyri.

Bilig utbygging á Sandi kann bota

Jakub Birgir Mohr sigur víðari, hevði kunna geymt bátar úr allari oynni í ódnarveðri.

— Eisini trolararnar í Skopun?

— Ja, eisini teir.

Útbýgging í Skopun eisini neyðug

— Vit tað so siga at tað er oneyðugt at bygja havnina ut í Skopun?

— So avgiort ikki. Men, hetta kundi skjótast og bilgast loyst tann akuttu tørvun hjá fiskibátunum. Sjalvur haldi eg at ein verulig fiskivinnuhavn er tað, sum vit sandoyingar ynskja fyrst av øllum.

Eg skal ikki dyhja fyri, at ein utbygging av Sands havni primert vil ganga tørvinum hjá sandingum á móti men trupulleikarnir

hjá sandingum og skopuningum eru stórt sæð teir somu. Havnin kann tað geyma stórar bátar í uppløgu og ódnarveðri. Hetta vildi loyst trupulleikarnar hjá trolarunum í Skopun, sum í dag mugu liggja í Havn. Ein fiskimaður segði við meg at ein dagin at tað er nóg tvýngri at liggja í uppløgu í fremmandari havni enn at vera uti við skipinum. Ti meti eg tað umráðandi, at vit í Sandoynni hava eitt pláss tókt í hesum tørvum. Tá sleppur manning til hús og fiskur kann sendast til Skopunar við bili av Sandi.

Skopun - samferðsluhavn

Jakub Birgir Mohr heldur, at Skopun eigur at vera

samferðsluhavnin í oynni. Hér verður so neyðugt at gera tær ábøtur á ferjulegna o.a. sum er neyðugt fyri, at hesin flutningur kann ganga snikkaleysur. Hvat víðvúkur tí tunga flutninginum, so er havnin á Sandi so mikið utbygt longu, at her er møguleiki at taka imóti hesum flutningi. Her kann havast í huga at Smyril eftir vetrarferðatíðini skal leggja at á Sandi. Tá verður tungi flutnings-tørvurin naktadur, og sambandið við Suðuroynna tikið upp aftur.

Annars sigur Jakub Birgir Mohr, at Sands kommuna í dag er hart spent fyri fjggjarliga, so tað er iit at siga nær ein utbygging av havnini kann gerast.

— Sjalvur haldi eg henda utbygging eigur at

verðin gjørd sum skjótast, tí hon kann loysa nógvar trupulleikar hjá øllum sandoyingum.

Allir nøgdir

Eg vil meta at spurningurin um havnaviðurskiftinum í Sandoynni kann loystast fyri undir 30 mill. kr. Tá fæa sandingar eina góða fiskivinnuhavn, tað kunnu skopuningar og aðrir í oynni leggja bátar sínar á Sandi í uppløgu og ódnarveðri. Tá hava vit fingið gott ferjusbahnd millum Skopun og Streymoyinna — umframt at vit longu nú hava havnamøguleikar á Sandi til tungu ferðsluna, endar bygðarðstjórnin á Sandi fyrispurningin frá Sosialinum.

jan

Framhald av síðu 5

fingid sum mest burtur úr við hesum nýggja virki.

Reinur og nossligur fiskur

Eitt, sum ein beinanvegin heit merki í, tá vitjað varð á flakavirkjunum var tann rein og nossligi fiskurin. Vit spurdu Finn Hentze, um hetta virkið fer at leggja serligan dent á goðskuna á lidnu voruni.

Til tað sigur hann, at hetta við goðskum hevur altavgerandi tyding ikki bert fyri hetta eina virki, men fyri øll onnur flakavirki í landinum eisini.

Ti er ikki træsprek á flakavirkjunum, og tí er nærum alt gjørt úr rustfrum stáli. — Vit mugu alla tíðina hugsa um renleikar á virkinum, sigur Finnur Hentze. Hann heldur at útlendsk virki leggja nóg stórt dent á henda so tydingarmikla tætt, tí tað er jú matur sum verður framleiddur. Virkini í Føroyum selja allar sín fisk undir einum merki. Hendir tað at eitt virki ikki hevur goða goðsku, so sviða øll hini fyri hetta.

Tá goðskan »kiksar«

— Hvat er tað, sum ger, at goðskan viðhvørt ikki er tann besta?

— Tað kann vera so mangt. Sjalvur haldi eg hetta hevur við stýring av rævarun at gera, eitt nú frá landing til rævaroymslu og til maskinurnar.

M.a. hevur tað stóran tyding, at vit arbeiða tann elsta fiskin fyrst.

Men fyri at lúka hesi krev, so er neyðugt við einum goðum samarbeiði millum bátar og virki. Finnur Hentze heldur sjálvur, at flakavirkini mugu kenna stórr ábyrgd. Eisini eftirlitstólkini eiga at kenna og fæa ábyrgd. Oftani er ikki nóg gott samarbeiði millum bátar og virki. Men

har hetta samarbeiði er gott visir tað seg, at til ber at fæa eina framar goða vøru.

Pláss fyri tveimum flakavirkjum

Ein spurningur, sum hevur verið nógv frammi í kjakunum um utbygging av fiskidnaðinum er, um tað var rætt at bygja enn eitt flakavirki í Sandoynni.

Henda spurningin settu vit Finn Hentze. Hann sigur: — Tað er pláss fyri tveimum flakavirkjum í Sandoynni, bæði tí í Skopun og tí á Sandi. Eg meti, at virkini fara at fæa nógva rævu og eg haldi eisini, at hesi bæði virkini kunnu hava eitt gott og sunt samarbeiði.

Hvat víðvúkur arbeiði á Sandi, so er hetta virkið altavgerandi. Ikki bert fyri arbeiði sum so men fyri framtidar menningini av bygdini. Sandur hevur ligið nærum stendeyð sum bygd í nógvar. Landbunaðurin gevur bert arbeiði til fæa hendur. Fyrr var meira arbeiði í landbunaðinum, men í dag har alt er so rationaliserað er bóndin so gott sum einsamallur um arbeiði. Hetta er tí nakað, sum ikki fer at geva nóg arbeiði av sær, hoast eg meini, at landbunaðurin í oynni eigur og skal utbyggjast.

Vit koma ikki uttanum, at fiskurin er tað einasta, sum kann geva nakað arbeiði av sær her í oynni. Ti var rætt, at sandingar satsaðu alt uppá at fæa hetta virkið. Nú virkið er komið fer kommunan at fæa stórar inntøkur, og hetta fer at skapa grundarlag fyri øðrum virksemi eisini.

Útbýgging havnina

Men Finnur Hentze heldur, at havnin nú má utbyggjast enn meira. Hann dylur ikki fyri, at havnavbyggingin er hon, sum hevur sett gongd á menningina í bygdini, men hann heldur, at verandi hylur

eru ov trøngur. Tá fleiri stórr bátar koma verður neyðugt við einum stórr hyl. Her er so møguleikin í at gera ein hyl í tí stóra utspungda oknum innanfyri brýggjuna. Her verður so eisini møguleiki hjá øðrum enn sandsbátum at liggja í ringum veðri. Sum stóðan er í dag kunnu bert heilt fáir stórr bátar liggja í havni í Sandoynni í ringum veðri. Hetta er so á Sandi, Finnur heldur, at henda havnautbygging kann gerast fyri luttvist litla lög.

Goðskingavirki - tvæti!

— Hvat heldur tú um huganina heldur at bygja eitt goðskingavirki enn eitt flakavirki á Sandi?

— Hetta hava vit høvrt nógv um hesi seinastu árin. Men eg haldi rætt og slætt, at tað er nakað tvæti tá menn siga, at vit skuldu heldur gjørt eitt goðskingavirki. Ti teir hava ikki gjørt sær greitt, hvat hetta ber við sær. — Enn hevur eingin hættað sær undir at seta eitt slíkt goðskingavirki á stovn — ikki ein gang á stórr pláss — har nógv er at taka av á verandi virkjun eitt nú folk við kunnleika, royndir osfr.

Skulu sandingar nú sum teir fyrstu farið undir at bygja eitt nymotans goðskingavirki hevði hetta kanska fært við sær, at vit tá tíðin kom stóðu heilt á berum við ongun virki. Eg hugsi her t.d. um taravirki á Strøndum. Har var so tianbetur eitt flakavirki frammanundan.

Fyri at bygja eitt goðskingavirki krevst bæði kanningararbeiði og utbygging. Neyðugt hevði verið at brúkt nógva tíð at kanna marknað og solumøguleikar. Tað hevði verið neyðugt at lænt folki í óvissa tíð at gjørt hesar kanningar. Men hvør skuldi lænt teimum spyr Finnur víðari.

Eg haldi ærligt talt, at var stórir vinningur í einum goðskingavirki og gav hetta

nógv arbeiði so voru hini virkini í landinum longu byrjað á hesum oki. Tað eru tey ikki, kanska onkur í småum. So eg haldi tað hevði verið skeið at brúkt Sand til hesa royndina, sum møguliga hevði miseydnast. Eg haldi to, tað er rætt at arbeiða við atlanumum goðskingavirki, eitt nú haldi eg sandingar og skopuningar nú hava sera goðan møguleika at arbeiða saman, eina ferð í framtíðini at gera eitt goðskingavirki. Hetta er so nakað, sum vit kunnu taka upp seinni.

Nú hava vit so fingið eitt flakavirki, sum fer at halda liv í hesi bygdini nógv ar fram. Eg haldi hetta er eitt tað stórsta bygdamenningar-tiltak í Føroyum í nógvar.

Finnur Hentze visir í hesum sambandi á, at gongdin í Føroyum við sentralisering er sera óheppin.

Hann sigur, at hini norðanlondini hava uppdaggað at teir hava borið seg skeið at við at sentralisera tvs. leggja alt á einum pláss. Nú desentralisera tey, meðan vit í Føroyum halda fram við at sentralisera. Her er so gongdin á Sandi eitt undantak, tí her var tað folkið á staðnum sum ikki vildi byggja seg, men gjørdi alt tað tey voru ment fyri at fæa eitt virki.

Var lurtad eftir øðrum, so var helst einki virki á Sandi í dag. Finnur heldur fyri, at viðvíkjandi svartkjalfinum, so er gongdin higartil tann, at vit leggja eitt slíkt virki á Skála-fjørðinum, har aktiviteturin frammanundan er stórir. Men við at leggja eitt virki í Kollafirði venda vit gongdini, tí her er einki frammanundan.

Vit hava ikki yvirkapacitet

Vit spurdu Finn Hentze, um hann heldur føroysku flakavirkini hava yvirkapacitet soleiðis, at tað er oneyðugt at bygja meira út?

Til að sigur hann, at tað er

ikkirætt at vit hava ein yvirkapacitet á flakavirkjunum. Veruleikin er, at einstok flakavirki, ta heilt nógvar fiskur er, gera alt fyri at arbeiða henda fisk — sjálvt um tey í veruleikanum ikki eru færi fyri at fæa nóg nógv burtur úr ta. Heiður attu tey at bytt fiskin sinamilum, soleiðis, at tað varð oneyðugt at pressa arbeiðsfólkið á einum virki, meðan folkið á einum øðrum virki mugu fara til hús, tí eingin fiskur er har. — Fiskur er sesongarbeiði. Tað vil altíð vera ein »spíðs-belastningur«, og tað er henda við kalla yvirkapacitet. Vit mugu royna at samarbeiða meira og fæa betri økonomiska stýring á hinum einstøku flakavirkjunum.

EDV gott

Her er so EDV á flakavirkjunum eitt av ambodunum. Finnur Hentze sigur, at teir á Sandi enn ikki hava fingið alla EDV-úgerðina til at styra framleiðsluna við. Men hon fer at koma. Uppá fyrspurning um tað er rætt at stóranir á virkinum vilja brúka EDV til at halda eyga við og útnýta arbeiðsfólkið, sum onkur hevur tikið til, sigur Finnur Hentze at hetta er als ikki rætt.

— EDV er neyðugt skulu vit fæa eitt nóg gott fjggjarligt yvirfyllt fyri hvønn einstakan arbeiðsdag. Hetta hevur nógv at siga bæði fyri virki og fyri arbeiðsfolk.

14 mill. kr.

Nýggja flakavirki á Sandi hevur kosta goðar 11 mill. kr. Við gamla bygginginum, sum upprunaliga var ein útróðrarmíðstøð stendur alt flakavirkið nú í 14 mill. kr.

Tað er Projekteringslagið í Havn, sum hevur staðið fyri projekterini. NOMA-tekk í Havn hevur staðið fyri útgerð og verið ráðgevi. Reinold Nielsen og Róvald Thors-teinnsson, Tvøroyri hava staðið fyri byggingini. Mikki-

0 kr. úr Menningar-grunninum

Um sjálva figgingina av nýggja virkinum er at siga, at Egnatvikingargrunnurin hevur játtað 2 mill. í lani og 1,2 mill. kr. í stundring, ið nýggjargrunnurin hevur játtað 300.000 kr. í lani og eitt landskassaveðhald er uppa 6,8 mill. kr. Eginpeningurin er um 2 mill. kr. Tað hevur vist seg at verða serstakliga stórir áhugi millum sandingar at tekna partapening, so stórir, at ta virkið herfyri skuldi hava avist tal av kr. aftrat í partapening, fekk tað nógv meira enn enn neyðugt.

— Men tit fingið ongar kr. úr Menningargrunninum. Hvat heldur tú um tað, spurdu vit at enda Finn Hentze.

— Eg má viðganga, at eg eri vónsvikin av Menningargrunninum. Sandur er jú eitt menningarumráði. Her bert til við ikki ov stórum iløgum at skaffa nógv arbeiðsplass. Er grunnurin veruliga ætlaður at lata pening til menningarprojekti, so var hetta á sandi eitt talandi dømi um eitt stórt bygdamenningar-projekt, sum gevur nógv arbeiðsplass.